

КАКО ЈЕ ПОСТАО »ОШИШАНИ ЈЕЖ«

Читаоче, брате мили,
новине нам забранили!
А што би ти, брате, крили
и добро су учинили?
Забрана је њихна брука,

а нама је препорука.
Али, ако, ако, ако
обест увек ради тако.
Тиранаја увек таку
сама себи копа раку!

„Жена Милосава, поп Радосава,
седамдесет година девовала,
седамдесет година невовала,
и опет младос' под земљу однела!

„Мале новине“ Пере Тодоровића после
једне забране обреновићевске цензуре — 1899.

(Са једног споменика код
школе у Каони у Драгачеву).

Штампани хумор и сатира јављају се и код нас врло рано. У почетку као неки зачичи, који се објављује узгредно и не тако редовно, најчешће преведен с немачког или неког другог већег језика. А онда, мало помало, ствара се и оригинални текст који се објављује прво на такозваним шаљивим страницама, а затим почињу да се појављују и шаљиви и сатирични листови. Данас и ми, као и највеће књижевности света, можемо рећи да имамо и своју хумористичку и своју сатиричну књижевност.

Према казивању и написима Николе Станаревића, публицисте и једног од наших најстаријих људи који се баве историјом наше штампе, пре свега српске, од 1862. до наших дана, разних шаљивих и сатиричних листова на подручју српскохрватског говора, могло је бити, знаних и незнаних листова и листића, и преко стотину. Излазили су у Београду, Загребу, Новом Саду, Цетињу, Земуну, Панчеву, Нишу, Смедереву, Вараждину, и другим местима. Неки и у Бечу и Пешти. Међу њима оставили су највише трага: *Домишљан*, *Подравски Јеж*, *Хуморист*, *Ружа*, *Рен*, *Зоља*, *Враголан*, *Врзино коло*, *Комарац*, *Змај*, *Жижа*, *Стармали*, *Фењер*, *Слободњак*, *Зврчка*, *Брка*, *Ђоса*, *Геца*, *Хумор*, и *Сарказам*, *Чепркало*, *Рабош*, *Шаљивчина*, *Грбоња*, *Мирођија*, *Бич*, *Врач Погађач*, *Ера*, *Оса*, *Сатир*, *Роми Даба*, *Кића*, *Звоно*, *Политички календар*, *Ђаво*, *Абшотос*, *Дар Мар*, *Бибер*, *Босански вјесник*, *Босански пријекор*, *Врло важно*, *Бела Врана*, *Чичак* и други.

Хумористички и сатирични листови свуда у свету па и код нас настају углавном у два случаја: у данима великих слобода или велике стеге; отприлике, у истим овим атмосферама они се и гасе; што зависи од њихове прогресивности, односно конзервативности. И већина ових листова, које смо овде надохват поменули, настајали су или умирали тако и у таквим приликама. Неки су се гасили, истина, из чисто материјалних разлога, формално; али прави разлог је био на другој страни и, пре свега, идејно-политички. И то, престајали су већ после првог или другог броја. Деведесет девет од сто покретани су као прогресивна, демократска гласила, дневна или периодична, и тако су се држали и одржали до краја свога излажења. Једва неколико међу њима покретани су из конзервативно-реакционарних побуда; а неки су, из ових или оних разлога, у току свога излажења, изопачавали свој став, да наједном постану и сами храна најоштријем хумору и сатири. Један од таквих хумористичких листова била је београдска *Ружа* Михаила Ђелешевића (1865—1872.) коју је Ђура Јакшић назвао „матора блебетуша“.

Први хумористички лист — према Станаревићу — на данашњој територији СР Србије појавио се 1861. у Новом Саду — *Домишљан*. Исте године излазио је у Вараждину *Подравски јеж*. Може се узети да су то два најстарија хумористичка листа у читавој нашој земљи, а сигурно на подручју српскохрватског говора, односно но-

винарства и књижевности на српскохрватском језику.

Године 1871. неколико младих „комунаца“ са Велике школе покренуло је сатирични лист *Враголан*, коме је уредник био Михаило Ј. Никетић, а главни сарадник потоњи српски приповедач Милован Глишић. У овом листу сарађивали су и Ђура Јакшић и Љубен Каравелов, бугарски књижевник и политичар-емигрант. Лист није имао „длаку на језику“ и због тога је његов уредник ухапшен већ у децембру исте године, а с јесени идуће године забрањен је и сам лист.

Кад је најзад 1881. године донесен слободоумнији закон о штампи у Србији и за шаљиво-сатиричне листове настају нешто бољи дани.

Благодарећи томе 1882. појављује се у Београду *Брка*, шаљиви народни лист, који излази два пута недељно (средом и суботом) власник и издавач му је Љубомир Бојовић — касније и сам назван, по листу, *Брка*; одговорни уредник Милош Ст. Стевановић.

Годину дана касније покренут је и „лист за шалу и сатиру, по потреби за збиљу“ — *Зврчка*. Наум Димитријевић-Сколмерија покренуо је 1892. „лист за озбиљну шалу“ — *Геџа*, који је излазио до 1894. године. То је иначе био један од најпрогресивнијих сатирично-хумористичких листова с краја прошлог века у Србији. Сарадници су му били песник Милорад Митровић, књижевник и позоришни стручњак Риста Одавић, публициста и професор Миле Павловић-Крпа и Јован Скерлић, критичар. Познати хумориста и сатиричар с краја прошлог и почетка нашег века Чеда Поповић, што је писао неколико књижица које се и данас могу читати, покренуо је 1890. године лист *Хумор и Сарказам*, који је био кратка века, али је оставио видна трага код читалачке публике свога времена. Најистакнутији сарадници овог листа, поред Поповића, били су Светозар Љ. Гавриловић, Манојло Ђорђевић-Призренац и Миле Павловић-Крпа. Шест година касније излази „лист за шалу, збиљу и сатиру“ — *Грбоња*, који уређује Мита И. Аврамовић.

Почетком нашег века, особито после преврата од 29. маја 1903. године, настале су поново повољне прилике за штампу уопште, па и за хумористичку и сатиричну. Опет готово сви дневници и периодичници почињу са узгредним шалама, друштвеним и политичким да убрзо поново уведу читаве рубрике, па и целе странице хумора и сатире. Опет се појављују и листови хумористички и сатирични, и то ничу као

печурке после кише, на све стране. Брана Ђ. Цветковић, многострано обдарени уметник (цртач, карикатуриста, глумац, сатиричар) покренуо је још пре преврата, 1902. „забавни недељни лист“ — *Сатур*, који се после преврата претворио у прави хумористичко-сатирични лист, али није могао дуго да се одржи због растрзаности оснивача, који је у исто време радио на више страна. Кад и Цветковићев лист, покренут је у Београду и шаљиви лист *Роми Даба*, под уредништвом Светозара Гавриловића, но ни он није дуго излазио.

У Нишу је 1905. покренут „лист за шалу, забаву и сакупљање народних умотворина“ — *Кића*, под уредништвом Тадије Костића, књижевника, а излазио једанпут недељно. После првог светског рата овај лист је пренесен у Београд и излазио под истим уредништвом.

Звоно Павла Ранковића почело је 1908. као политички лист, али је сматран и за сатиричан због обиља, сатирично-хумористичког материјала из пера његова уредника. Такво обележје листу је давао особито Ранковићев *Политички календар*, који није штедео готово ниједног политичара оног времена, па чак ни неке политичаре који су били интимни његови пријатељи у политичком и приватном животу.

До балканских ратова 1912—1913. у Београду су се одржала четири шаљива листа: *Брка*, *Ђаво*, *Абшtos* и *Дар-Мар*. Ниједан од њих није имао особито велики тираж, али су сви имали своју сталну публику.

После првог светског рата, поред неких старих хумористичких листова, појављивали су се, један за другим, и нови, али су брзо престајали да излазе, најчешће из материјалних разлога. Један од популарнијих нових листова био је *Ера*, који се појавио 1919. у Ужицу, а 1924. пренесен у Београд, оба пута под уредништвом Андрије Лојанице. Лист је био окупио приличан број сарадника из читаве земље, али се и он угасио доста брзо у Београду.

И сам је режим осетио да не стоји на сигурним ногама, па је морао да попусти и у погледу стеге и цензуре. То се најбоље почело осећати у дневној штампи, која би, с времена на време, доносила поново неку бомбу, каква до девог октобра није могла бити ни написана и поднесена на цензуру, а камоли објављена. И благодарећи том, тренутном попуштању, неки београдски новинари сматрали су да су то најбоља врата кроз која се може провући онај хумористичко-сатирични лист о коме су толико

сањали, а који би био у стању да ошине видније већ напукли режим Јевтићеве диктатуре. Један од првих који је поново дошао на ову идеју био је Живојин Вукадиновић-Бата, књижевник и уредник „Политике“. Одмах затим, са сличном идејом, јавили су се и Брана Цветковић, глумац и Пјер Крижанић, карикатуриста, а за њима су и други почели о тој идеји размишљати и проширивати је.

Једнога дана, половином децембра, 1934. године, у кафани „Гинић“, у Поенкаревој улици (данашња Македонска), после разних нових шала на рачун режима и чланова владе потекла је одлучна мисао о оснивању „шаљивог листа“. Наравно, опет су се први јавили они који су ту идеју први били и покренули. У том истом друштву налазили су се и многи чланови Новинарског удружења Србије, међу којима и председник удружења Добросав Кузмић, уредник „Политике“. Учествујући и сами свакодневно у разговорима о режиму и потреби оснивања једног новог шаљивог листа, поједини чланови удружења почели су се сада међутим, држати резервисано. Али председник је одмах био за оснивање таквог листа. И одмах је настојао да нови лист покрене и издаје баш Новинарско удружење Србије. Сматрао је да би удружење било погодна фирма пред режимом, а листу би била загарантована напредност, јер су већ тада у управи седели, углавном, демократски настројени новинари. После дужих разговора најзад је једногласно одлучено да лист треба покренути, а ко ће га издавати још се може о томе дискутовати. Из кафане идеја је убрзо пренесена на седнице Новинарског удружења. Пренео ју је сам председник Кузмић и предложио да се лист што пре покрене. На првој седници управе предлог је, међутим, пропао. Али Кузмић није малаксао, износио га је још два пута, док најзад није прихваћен. Разлози за неприхватање предлога били су разноврсни, а најглавнији је био што је већина послератних хумористичких листова, особито новијих, била помало неозбиљна, па су се поједини чланови плашили да се удружење „не обрука“. Међутим, већи круг новинара и њихових пријатеља за све то време су подржавали идеју да се лист покрене, то јест, да се нађе приватни издавач. И можда је баш ова идеја о приватном издавачу, допринела да се предлог прихвати. Но ни тада није прошао једногласно, али је добио већину. Кад је записнички констатовано да је примљен, предлагач и они који су од почетка били уз њега, одјурили су брзо у кафану „Гинић“ да саопште будућим сарад-

ницима радосну вест. А радост је заиста била искрена и велика.

Са оваквим одушевљењем, само у другим приликама и под бољим условима, оснивана је, можда, само још „Политика“ неколико деценија пре тога.

Настало је грозничаво припремање. На спрату код „Гинића“ у једној великој соби, која је дотле служила за преноћиште хотелских гостију, одржана је исте вечери прва седница на којој је требало „крстити“ нови лист. Томе састанку присуствовали су сви ондашњи напредни новинари, књижевници и сликари окупљени око „Политике“ и њених људи. Пошто је велики број међу присутнима био професионални хумориста и карикатуриста, састанак је почео у необично ведрој атмосфери: вицеви и шале падали су са свих страна на рачун свега и свачега. Наравно, највише на адресу „бебе“ коју је што хитније требало и „оименити“. Било је више предлога како да се лист назове: *Дар-Мар*, *Огледало*, *Отровњак*, *Цуњало*, *Јеж* и томе слично. Али чим је Брана Цветковић поменуо име *Јеж*, осетило се да се дошло близу правог имена, но видело се да му ипак нешто недостаје. Лист је требало да буде пре свега политичко-сатирични, па је зато морао имати и што борбеније име. И пошто је постојала бојазан да га режим, односно његова цензура, баш због тога онемогући, онда му је требало наћи још неки придев, тако да би се могло тумачити да му је шала и забава главна сврха, а не борба. Неко је рекао *Штуцовани јеж*, али су сви нашли да то није угодно. Онда су пали нови предлози: *Очерупани јеж*, *Одрачи јеж*, док није на крају прихваћен предлог Миливоја Предића, књижевника и хумористе — *Ошишани јеж*. Ово име наишло је на опште допадање. И већ на овом састанку постављена је и идејна линија листу. Прво се предлагало да лист треба да буде пре свега шаљив и забаван са нешто мало сатире. Из страха од цензуре. Али превагнуло је мишљење да баш, напротив, треба да има своју демократско опозициону линију и да мора пре свега да буде поборник напредних политичких и друштвених идеја. Томе су највише допринели активни новинари дневне штампе, који су и највише имали да се носе са режимом и цензуром због онога што је писано у њиховим листовима, односно о чему није могло да се пише, па су овде свему томе тражили одушка. И у том правцу још те вечери прикупљено је нешто материјала и заказан нови састанак за сутрадан. На овом првом скупу могло је бити око петнаестак новинара, сликара и књижевника, углавном из Београда. Али на сутрашњем, на који је требало до-

ћи са конкретним предлозима текста и цртежа, окупала се читава мала војска „бораца“, наоружана свакојаком „муницијом“, а највише оном коју је требало изручити пут режима. Поред Добросава Кузмића, Живојина Вукадиновића, Пјера Крижанића, Бранислава Нушића, Бране Цветковића, Миливоја Предића и млађих, који су присуствовали на јучерашњем састанку, појавили су се сада и нови, и то готово из свих београдских листова и дописници појединих листова из Загреба и других већих центара у унутрашњости. Међу првима: Бета Вукановић, сликар и карикатуриста, Драгослав Стојановић, сликар и карикатуриста, Владимир Филаговац, сликар и карикатуриста, Владимир Жедрински, сликар, сценограф и карикатуриста, Радисав Љумовић, новинар, Јаша Давичо, новинар, Петар Петровић-Пеција, књижевник и глумац, Станислав Винавер, књижевник и новинар, Славко Вереш, новинар и карикатуриста, Стипе Пекић, карикатуриста, Милош Вушковић, сликар и карикатуриста, Михаило С. Петровић, новинар и књижевник, Душан Радић, књижевник и лекар, Павле Ранковић, новинар и политичар, С. Мироновић, карикатуриста, Радивоје Марковић, новинар, Сава Цветковић, новинар, Милош Стефановић, сценограф, Андра Франићевић, професор и књижевник, Милутин Димитријевић-Мића, новинар, Драгомир Димитријевић-Лола, новинар, Предраг Милојевић, новинар, Божидар Ковачевић, професор и књижевник, Милан Ђоковић, новинар и књижевник, Момчило Јојић, новинар и карикатуриста, Коста Степановић, новинар и књижевник, Бранко Ђопић, књижевник, Гојко Бановић, новинар и књижевник, Сениша Пауновић, новинар и књижевник, Милорад Ђирић, сликар и карикатуриста, Сабахадин Хоџић, сликар и новинар, Нада Дорошки, сликар и карикатуриста, Деса Јовановић, сликар и карикатуриста, Иван Лучев, сликар и карикатуриста, Милан Шантић, новинар и књижевник, Павле Церовић, новинар, Вук Драговић, новинар, Бора Глишић, новинар и књижевник, Брана Димитријевић-Брандим, професор и хумориста, Лазар Лилић, новинар, Љуба Стојовић, сликар и новинар, Влада Стојановић-Зоровавел, новинар и књижевник, Жак Конфино, лекар и хумориста, Милош Ђорић, лекар и хумориста и други.

Сутрадан решено је већ и питање штамарије; што у оно време није била мала ствар. Лист је имао да се штампа у штамарији *Планета*, чији је сопственик био бивши официр-црнорукац Сретен Обрадовић, истакнути члан републиканске партије на чијем је челу био Јаша Продановић. У вој-

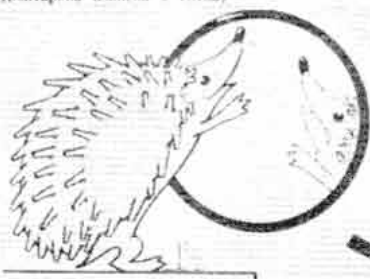
сци он је био познат по надимку Тачка. У цивилу звали су га Планета. Иначе био је врло поштен човек и неустрашив борац против монархије и свих њених режима. И за пет дана од тада кроз огласна одељења београдских листова, на биоскопским платнима и по улицама рекламирано је, на један до тада неуобичајен начин, из дана у дан, из вечери у вече: да ће се појавити нешто занимљиво у штампи! А шта, задуго нико у јавности није знао. Прво се појавио у огласима и на плакатама један велики знак питања. Сутрадан само име јеж, трећи дан опет знак питања, а испод њега нацртан јеж, петог дана појавио се ошишани јеж, што је изазвало чуђење и смех, јер нико није још ни тада знао, у широј јавности, шта би то требало да значи. Гледајући ту неуобичајену рекламу свет се смејао више него неком шаљивом филму. Огласи су били у боји, што је још више привлачило пажњу гледалаца. На крају, уочи дана излажења листа, свуда су биле излепљене плакате, дневни листови су били пуни огласа, а биоскопска платна цртаних слика у боји, које су говориле: „Сутра у подне излази из штампе, као орган београдске секције Новинарског удружења сатирично-шаљиви лист *Ошишани јеж*.“

Првобитну главу новог листа израдио је карикатуриста *Времена*, владиног листа, Драгослав Стојановић. Ова није прихваћена од редакције те је нову урадио карикатуриста *Политике* Пјер Крижанић. Но и та је, уочи другог светског рата, промењена.

Мада је први лист изашао на осам страница, касније је штампан само на четири. Први број рађен је до последњег огласа конспиративно и због непријатељског става појединих тадашњих власника дневних и периодичних београдских листова, који су и раније, у сваком новом листу, гледали атак на своје личне интересе и профите; мада то никада отворено нису признавали.

Поставило се одмах било и питање ко ће бити одговорни уредник. Трешало је пронаћи личност која је имала код себе сва потребна документа, пошто се није имало времена за чекање. И пронађен је члан удружења Мата Главадановић, који је имао спремљена документа за покретање једног другог листа. И већ сутрадан нови лист је пријављен и властима, па је ургирано код јавног тужиоца да се одмах и одобри што је било могућно, пошто су јавног тужиоца извесни чланови редакције лично познавали. Дозвола је добивена већ прекосутра.

Све је било расправљено и одлучено заједнички, само се заборавило на питање тиража. И тако се догодило да је лист био

ОШИШАНИ ЈЕЖ

Примерић 1 димитр
Томашевић др. пазит
40 димитр. Уредни
штво и администра
ција: Франковско-
ва 28, Београд. Тел.
23 228. Четири броја
по месецу. Издање
Новобеоградског удру
жења савремених писа
рства у Београдској
Политичкој згради.

Издаје сваке суботе

Зашто београдски лорд-мер није ступио у локу слободних зидара

Општински деловодња врлово недовољно престопничког лорд-мера за извод једне масовне локе.

— Слободни зидарство решење и многа општинска питања... пошто је деловодња.

— Дов сам ја престопница, грађу је лорд-мер, нема ништа од зидана капа ко 'боје. Има да се има у општинској режњи!...

ЈОШ ЈЕДНА ВЕСТ О ЊЕМУ

Познато је свима грађанима престопнице, да наш лорд-мер, који је нешто прљави Београд претворио у штељивот, искрало го који стране језике. Једино се, и то ретко, служи француском језиком, којим одлично влада.

Така му се признају пружају пријом недовољно посетите његовог париског колеџа, кога је наш лорд-мер по здравног змином говором на станици. Наравно, да је тај говор био на светском познатом белгичком дијалекту.

Али он је то напредно пријомно говоре на Анвалу. У којима су седели само г. Фике, он и један његов чиновник. Наш лорд-мер је сматрао да је толико zgodan момент да искористи своје знање француског језика. После тог путања, он је одједном рекао:

Коминикацион!

Г. Фике га је избуњено погледао и после кратког размислања одговорио на француском, разуме се.

Благозврем, ја већ капа копа.

Изгледа да Француз није разумео да кописки начин изражавања нашег лорд-мера и зато је помислио да му ова ствар још један ауто на расположење. Онај чиновник који је био с њима у којима видели неспоразум, прискочи у помоћ, али се наш лорд-мер наљути.

— Шта се мешаш! Знам ја шта радим. Питам човека коћемо ли издати коминике о овој штељи и човек ми лепо одговара да не треба. Само правите забуњу!

Прочитајте чланак г. БОГДАНА ПОПОВИЋА на десетој страни УРЕДНИШТВО „ЈЕЖА“

САДУЖБЕНА САОПШТЕЊА

УРЕДБА

О КРОЈЕЊУ, НОШЕЊУ И СКИДАЊУ КАПЕ

Члан 1. — Сваки грађанин има право носити капу — под условом да је дотична дошла у његову закониту својину. Изузетно од осталог туђе капе могу ставити себи на главу само г. г. професори, па и они само докле док им се не нађе приан тоса.

Члан 2. — Појединачке грађанима на улици забрањује се у интересу дамање индустрије капа. Кома од грађана случајно фала капа скриваје му је и без парочите могле они који и иначе кроје капу самим од режа.

Члан 3. — Онај до се пожеља да капу је тесно скривао биће од странег неприличних стручњака општини да га да капа, како би му капа што угодније пошла на очи.

Члан 4. — Капа се може уздацим на глави а преко Земунског моста и у руци.

Члан 5. — Са капом се може капа дојавити на улици, у трамвају, ранији, општини а у случају буваке и у Зиданској банци.

Члан 6. — Обични грађани не сме капу по праву на средина глави. Чланови ценине имају право и да носине капу али само на левој страни.

Члан 7. — Они који стоје слабо с главом нека ставе на њу чкму, пошто је доказано да чима главу чува.

Члан 8. — Капа се скида у следбени случајевима: 1) Пред претпостављенима и покорницима. Јер они евоцирају осећаје о поштовању овога света. 2) У врлима ка страховитогоса према Свештенима а у востени на страховитогоса — да не напите и удисање ваздуха. 3) У позоришту и пред општинским казатеријама — јер се публика само највише боји.

Члан 9. — Право ношења шубаре уживају земљопоседни и једни члан породице Рајкозивић.

Члан 10. — Феа је забрањен само у Турској. Кап нас га могу носити и православни, а нарочито они који су услед брачних неустасипа вером претрпели.

Члан 11. — Право ношења цилантри уживају г. г. министри, виши чиновници, директори банака и редати.

Члан 12. — Са шубаре се може прећи директно на цилантар путем народног поверења.

Члан 13. — Ова уредба о капама обавиће све докле док се не уреди за нам сав капа још нешто фала.

Калуђерово дете

Једно успомени из Калужничког

Како је Онуфрије, као основач четвртог разреда читао у палатничкој цркви апостол, толико је одушевљено „Благојерне хришћане“ да су се заборавили где су и — пласкали му.

Тада се Онуфрије имао Ристивоје. Отуда, после тога одушевљеног апостол, толико се задовољаво да је недовољно самца о мантији.

Да постане свештеник фалила му је богословље, а да постане богослов фалило му је четврти разреда гимназије али ништа му није фалило постане манастир, сви пак.

Како се и кад се изаказује, то је писмено у кингама забавних манастира светог Емилија Чудотворца. Можда се баш што десало и то чело за Ристивоје постане сабраћ Онуфрије.

Старио је мантија и манастир и гордо се рекао да се од њих никад не растапа. То решење поштомца је судбина. Повлачење преко Алпана, у светскоме рату, отворило га је од манастира, а од мантије раставило се у Француској. Тамо је рђиво као Десетте. Не због истог узрока, већ просто зато што је тада мантија изгледала као да се на њој обавио девет манака.

За повлачење била је добра, али за обличје у туђем свету није, јер је узлаз и узлезу свештеничком и Онуфријевог нагледа.

Опрштајући се с манастиром Онуфрије је почео кутуру манастирске прстечнице, али погледао и копу главно, коју је пресекао на пола и стрпао у велику селачку торбу, па је изгледало као да су у торби два сванећа. Успут су се, наредом, та језићка савијали, те су коначно гинила на тревки. Али празној торби тада су допуниле комерне гинићер меса и две кутје кондензованог млека. То му је дала нека мисија евољуских жена, која је такође отступила.

Учео је Онуфрије да се сибале павиришама, а знао је да од Мадрида напредом никад није није одлазио с неба да изгледаше избуњени.

Али ако се то чело старица Зарема није понављало, како се чело старица Зарема чело старица Зарема...

САРСКО ПИТАЊЕ

— Збога, шта мислите ви о сарском плебисциту?
— Море, којешта! Н то ми је неки плебисцит где гласа како ко хоће,

Насловна страна првог броја „Ошишаног јежа“
Première page du premier numéro de «Ošišani jež»

већ у машини, а штампар није знао колико ће примерака штампати. То је решено телефоном. Једни су били сувише велики оптимисти и предлагали да се штампа у педесет хиљада примерака. Штампар је почео „лицитацију“ са пет хиљада примерака, Добросав Кузмић, као председник удружења, одлучио је, на своју руку, да буде двадесет и две хиљаде.

И тако је први број и штампан у 22.000 примерака, мада је после још и доштампавано. Изашао је иначе 5. јануара 1935. године. Штампан је на формату отприлике данашњег *Језа*. Имао је неколико већих карикатура-композиција од Пјера Крижанића и Драгослава Стојановића, неколико портрета-карикура од Бете Вукановић и већи број мањих карикатура и цртежа од других старијих и млађих карикатуриста. На првој страни донесен је „уводник“: „Зашто београдски лорд-мер није ступио у ложу слободних зидара“ (реч је о Милутину Петровићу, председнику београдске општине тога времена): „Општински деловођа врбовао недавно престоничког лорд-мера за члана једне масонске ложе. Слободно зидарство решиће и многа општинска питања... почео је деловођа. — Док сам ја председник, грмнуо је лорд-мер, нема ништа од зидања како ко оће. Има да се зида у општинској режији!...“ На друга два ступца исте стране донесена су „Службена саопштења“ у којима се говорило о једној смешној уредби о униформисању чиновника — „Уредба о кројењу, ношењу и скидању капа“ у којој се, између осталог, каже и ово: „Чл. 1 Сваки грађанин има право носити капу-под условом да је дотична дошла у његову закониту својину. Изузетно од осталих туђе капе могу ставити себи на главу само г.г. професори, па и они само дотле док им се не нађе прави госа. чл. 2. — Појављивање гологлавих на улици забрањује се у интересу домаће индустрије капа. Кома од грађана случајно фали капа скројиће му је и без нарочите молбе они који кроје капу свима од реда чл. 3. — Онај ко се пожали да су му је тесно скројили биће од страних нарочитих стручњака ошишан до голе коже, како би му капа што угодније пала на уши. чл. 4. — Капа се носи углавном на глави, а преко земунског моста и у руци. чл. 5. — Са капом се човек може појавити на улици, у трамвају, општини, а у случају нужде и у Заложној банци. чл. 6. — Обични грађани носе капу по правилу на средини главе. Чланови већине имају право и да накриве капу али само на десну страну. чл. 7. — Они који стоје слабо с главом нека ставе на њу чизму, пошто је доказано да чизма главу чу-

ва. чл. 8. — Капа се скида у следећим случајевима: 1) Пред претпостављенима и покојницима, — јер они евоцирају осећаје о ништавилу овога света. 2) У цркви из страхопоштовања према Свевишњем а у апотеци из страхопоштовања — да не наплате и удисање ваздуха. 3) У позоришту и пред општинским шалтерима — јер се публика тамо највише зноји. чл. 9. — Право ношења шубаре уживају земљоделци и један члан породице Радојловић— (Милош Радојловић, инж. „професионални националиста“). чл. 10. — Фес је забрањен само у Турској. Код нас га могу носити и православни, а нарочито они који су услед брачних несугласица вером преврнули — (Милан Богдановић, критичар, који није могао да се разведе ни на који други начин, па је прешао у муслиманску веру, иако, истина, одавно није припадао ни православној у којој је крштен). чл. 11. — Право ношења цилиндра уживају г.г. министри, виши чиновници, директори банака и целати. чл. 12. — Са шубаре се може прећи директно на цилиндар путем народног поверења. чл. 13. — Ова уредба о капама важиће све дотле док се не увиди да нам сем капе још нешто фали.“

У дну ове „уредбе“ објављена је Пјерова карикатура „Сарско питање“, на којој се, у првом плану, виде Воја Маринковић, Божа Максимовић и Никола Узуновић истакнути политичари тога времена, који, окупљени око једног стола, воде овакав дијалог: „Збиља, шта мислите о сарском плебисциту? — Море, којешта! И то ми је неки плебисцит где гласа како ко хоће!“

„У једном опширном напису удара се по нацизму, па онда по Друштву народа и најзад по цензури: Ошишани јеж: — Ето, ошишали су ме (мисли на новинаре који су му прикачили придев *ошишани*). Нећете ваљда и ви још да ми правите „васерондулацију“ (државном тужиоцу) ...“

Кад се појавио први број, 5. јануара 1935. године, била је велика зима. Снег, мећава. Заглавље је почињало цртежом јежа коме су ошишане бодље, чему се и сам чудно гледајући себе у огледалу. Са друге стране заглавља писало је: „Примерак 1 динар. Годишња претплата 40 динара (уредништво и администрација: Франкопанова 28, Београд (тел. 22-958) Чековни рачун број 53-199) Издаје Новинарско удружење-секција Београд у корист потпорног фонда“. И по таквом невремену, свет је купујући га тражио да види пре свега баш то, ко је издавач. Да није опет неки режимски лист. И чим су видели тако здраву фирму, склањали би се под први заклон, превртали даље странице, читали и грохотом се смејали.

И, може се рећи, није било пролазника који није купио тај први број. Успех је био очигледан и несумњив. Томе су доста допринели и сами продавци. Излазећи из администрације *Политике*, у коју је (уз „благослов“ Димитрија Стевановића-Чика Дише, шефа администрације *Политике* и Владислава Сл. Рибникара, директора *Политике*) био пренесен целокупан тираж првог броја и одатле повераван најбољим тадашњим уличним продавцима новина. Јер они су направили такву галаму по улицама и јавним локалима, да је у тренуцима изгледало као да је избио неки нови рат *Ошишани Јеж*, *Ошишани Јеж* — орило се на све стране Београда, од центра до крајње периферије.

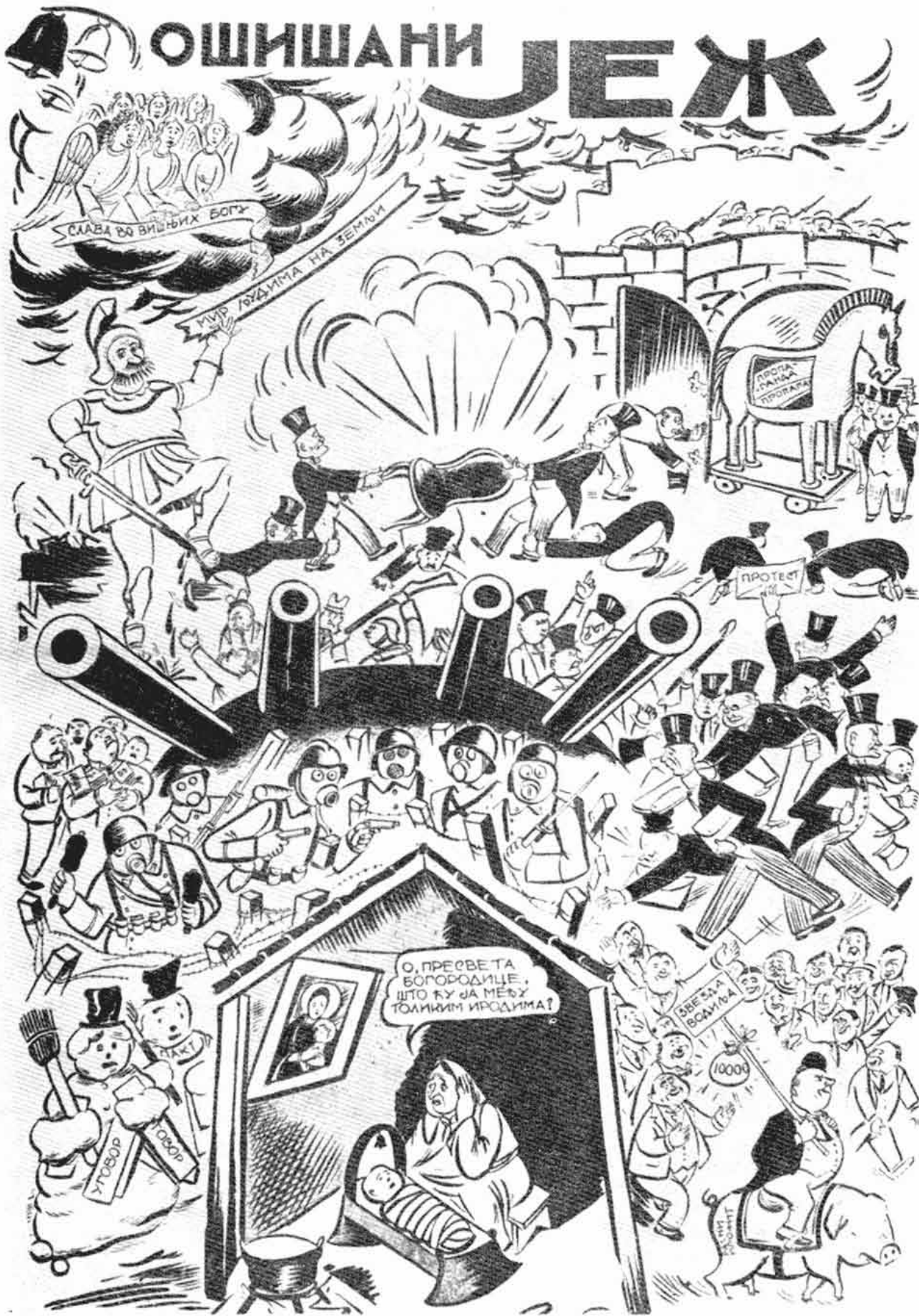
И осталих неколико првих бројева издани су продавцима на истом месту, у администрацији *Политике*. Али, због све веће навале продаваца и наглог пораста тиража, морало се ускоро потражити друго, погодније место и за експедицију и за администрацију. Неко време коришћена је и за то кафана „Гинић“. А мало затим изнајмљен је у Поенкаревој 28 локал у којем је смештена администрација и редакција. Прва је била са улице, а друга иза једне провизорне преграде од дасака. Од првог броја лист је повећавао тираж. Други број већ је штампан у 30.000 примерака.

Лист је уређивао, читао и редиговао Живојин Вукадиновић-Бата, мада то није нигде писало, директор је био Добросав Кузмић, председник удружења, уредник карикатуре Пјер Крижанић, а технички уредник Драгомир-Лола Димитријевић, сарадник *Политике*. Иначе, пошто су сви били у сталном радном односу на другој страни, од првог броја сви они имали су своје помоћнике и незваничне заменике, тако да је сваки нови број уобличаван у најкраћем могућном времену и у исто време већ спреман материјал за нови број.

Иако уредници и сарадници осталих дневних и периодичних листова, бар у Београду, нису имали слободу, у односу на сарадњу у другим листовима, коју су имали новинари запослени у *Политици*, од самог почетка у оснивању и издавању новог листа учествовао је и завидан број најистакнутијих новинара и из других листова. Пре свега из *Правде*: Милан Ђоковић, Јоца Јовановић, Раде Драинац, Стипе Пекић, Сабахадин Хоџић, од којих су неки, као Милан Ђоковић, заузимали и видне положаје у неким другим предузећима Новинарског удружења. Тај број се повећавао уколико се ширио лист и проширивала редакција. Ускоро листу су притекли у помоћ и новинари

осталих наших градова: Загреба, Љубљане, Сарајева, Скопља, Новог Сада, Цетиња, тако да је мало помало добијао и по градиву све изразитији југословенски политичко-сатирични лик.

Према прописима тадашње цензуре сав материјал се морао носити претходно државном тужиоцу на преглед и одобрење. За лист је то био тежак проблем. Сваку напреднију мисао, сваку политичку карикатуру цензор се трудио да разводни или да јој потпуно измени смисао, па и да је сасвим избаци. Али и они који су писали и цртали, и они који су му носили на одобрење, трудили су се да све то избегну и да прокријумчаре што је могуће више слободоумнијег и оштријег материјала. Разуме се да се због тога морало прибегавати разним триковима. Тако на пример ношене су на цензуру карикатуре чије су легенде биле исписане оловком и кад их цензор одобри печатом и потписом, да се могу објавити, легенда је мењана и добијала свој првобитни облик какав је био замишљен у редакцији, али се више није показивала цензору. Често је слата карикатура без легенде, па кад се добије печат и потпис, тек онда испише легенда. То је ишло прилично дуго тако. Али кад би цензор понекад и посумњао у аутентичност онога што је он потписао, редакција би успевала да га убеди да се то њему само тако учинило, и томе слично. Једном речју, радило се на збуњивање, брзину и трикове. Понекад и аутори и редакција усудили би се да и не показују и неку карикатуру цензорима, обично оне које би настале, из овог или оног разлога, у последњем тренутку, кад већ треба закључити лист. Пуштене су у лист „на рескир“, па шта буде да буде. Но ни то није могло ићи тако у недоглед. Све чешиће државни тужиоци-цензори и сами су „цензурисани“ због „слободе“ коју су допуштали листу: режим их је узимао на одговорност, па су једнога дана и сасвим „ликвидирани“. Цензура је пренесена на Централни пресбиро, у коме су седели режимски новинари или службеници Министарства унутрашњих дела. Али отада настају још тежи дани и за ауторе и за редакцију и за оне који су имали да се боре са тим „гробарима слободне штампе“, како су у интимним разговорима назвали цензоре у читавој земљи. Што је више одмицало време та је стега бивала све већа, тако да се онда морало спремати за сваки број два пута више материјала него што је иначе потребно и, све носити на преглед. На тај начин било се у могућности да се на време попуне све евентуалне „цензорске рупе“ и лист пусти из штампе на време. Само то је био и за са-

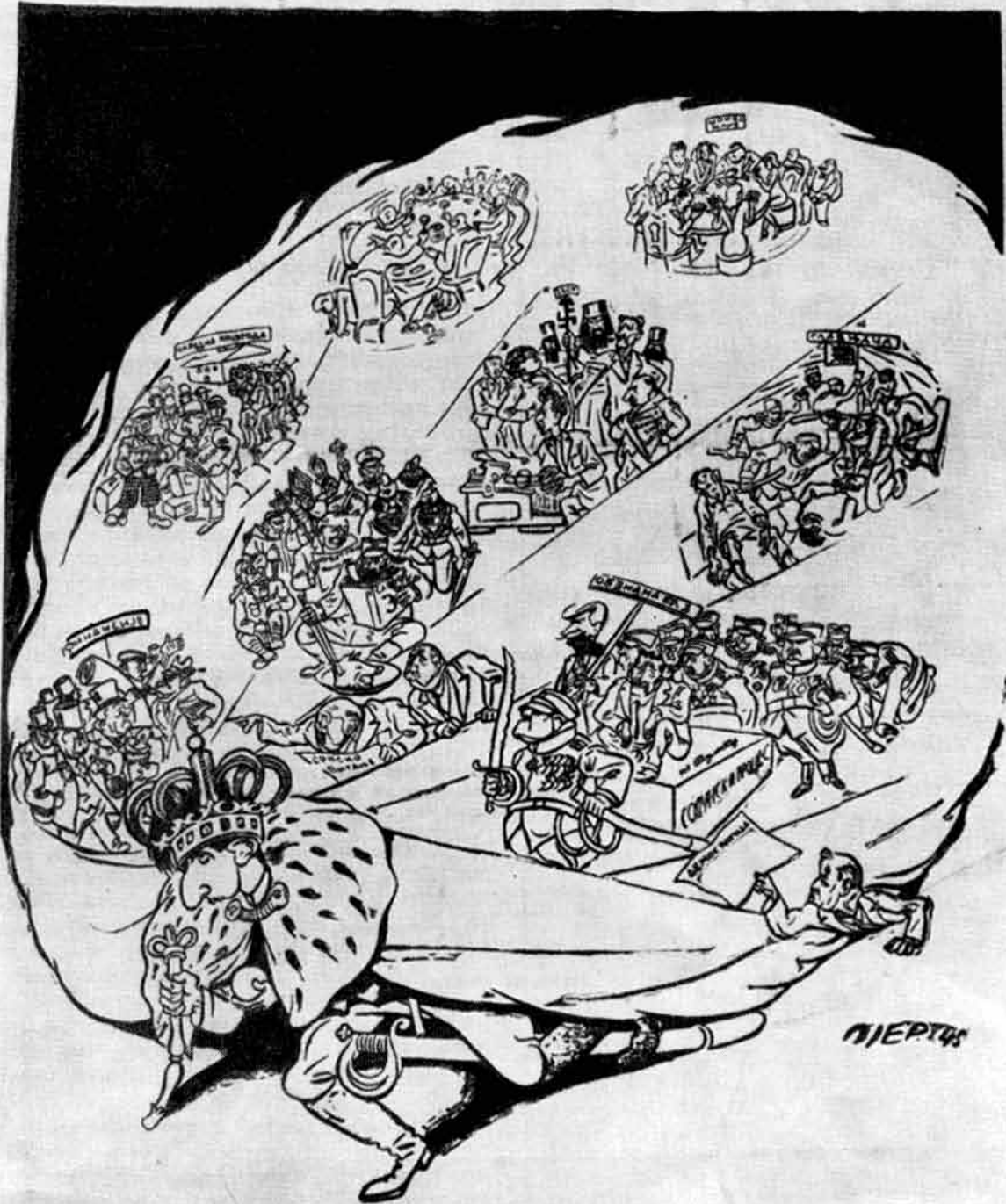
Насловна страна „Ошишаног јежа“ 1939—1940. година
 La première page de «Ošišani jež» de 1939—1940.

Жеже

Помећу 2 дана
 Преплет се не пр
 ма на не јунобај
 а дошло је себ
 сима 13. Октобра
 и комунистичке
 партије 1930. Београд, Б
 телеф: 24-129. Дан
 пошту: 133000
 адреса: Ружичка 1
 Београд, на се ш
 поштом бр. 10442

Издаје се сваке суботе

ПРТЉАГ МОНАРХИЈЕ

*Из земље сам побегао
 С овим илашћом врло лако,*

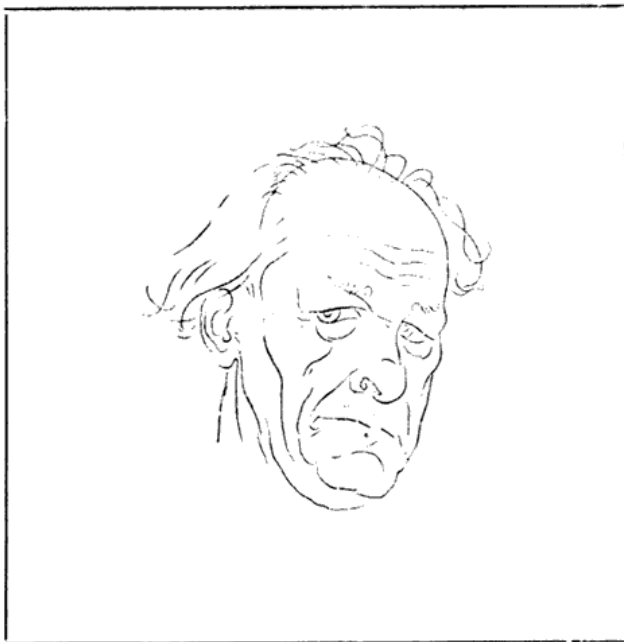
*Сад ме с овом булументом
 Народ неће баш никак.*

Насловна страна првог броја „Жежа“ после ослобођења
 La première page du premier numéro de «Jež» après la libération

Карикатура Сабahaдина Хоџића
„Jeжева“ мама

Сабahaдин Хоџић: „Jeжева“ мама
Sabahadin Hodžić: La mère de Jež

Пјер Крижанић: Аутокарикатура
Pierre Križanić: L'autocaricature

раднике и за редакцију врло напоран посао, а можда ништа мање и за онога који је имао да носи тај огромни материјал цензорима и да се са њима носи за сваки ред, за сваку реч, за сваки цртеж. И брзо се увидело да је та, наоко „техничка“ дужност, коју обично врше свуда у свету у почетку сличне стеге-курири, важна и тешка колико и уредничка, па се морао спрематити за дуел са цензорима професионални новинар. И то такав који би био у стању да се у свакој прилици, интелектуално, професионално и политички бори и избори са својим „противником“. Уосталом, то су већ били увидели и највећи дневни листови, који су такође унапред слали највећи део материјала на преглед и то по новинарима такође.

Редакција се све брже ширила, администрација такође. И локал у Поенкаревој улици брзо се показао тесан за један тако велики редакцијски апарат. Поготову што лист није био једино предузеће које је београдска секција Новинарског удружења водила. На траци дана биле су *Усмене новине*, *Jeжеве изложбе*, *Jeжево позориште*, *Новинарска задруга* и тако даље. А у редакцију су долазили све нови и нови људи, јавно и тајно. И већина је била левичарски настројена. Међу њима су били Ђорђе Јовановић-Јарац, Јоца Јовановић, Света Поповић, Љуба Поповић, Васа Срзентић-Глуви, Танасије Младеновић, Радован Зоговић, Стипе Пекић, Момчило Симић, Јован Поповић, Велибор Глигорић, Чеда Миндеровић, Милорад Панић-Суреп, Бора Продановић, Вук Драговић, Густав Крклец, Крешимир Ковачић, Никола Трајковић, Анте Ковач, Веселин Маслеша, Отокар Кершовани, Жак Конфино и други. Тако је лист постепено добијао још борбенији став не само према режиму него и према свему ономе што се догађало у земљи и свету. Мада је сарадња у почетку била бесплатна, мало помало хонорисано је све што је написано и објављено, па и усмене идеје за текстове и карикатуре. Само они „најопаснији“ сарађивали су или под туђим именом или у некој врсти копродукција, но под једним, безопаснијим, именом, па су тако и хонорар примали, у конспирацији.

Тај борбени став прво је опробан на Бошку Јевтићу и његовом режиму, затим на др Милану Стојадиновићу и његовим наследницима Драгиши Цветковићу и др. Влатку Мачеку. Само што је лист постајао борбенији и цензура је бивала окрутнија. Ређале су се забране читавог листа једна за другом. Морао се зато тражити хитно пут како да се

олакша рад редакцији и избори колика толика слобода листу. Прво се покушало с новим убеђивањима цензора у општим цртама: штампа-цензор. Пошто би се жалило на стегу, поменула би се некадашња руска царска цензура, која је ишла толико далеко са својим забранама, да у једном тренутку није било могућно издавати више ниједан лист са иоле мало напреднијом мисли, јер су и они и у најобичнијем вицу гледали борбу против режима, као, ето наши цензори.

У неколико махова председник Новинарског удружења Добросав Кузмић интервенисао је код тадашњег управника града Београда, Милана Аћимовића, јер су тада цензуру вршили његови органи. Аћимовић је дочекао ту интервенцију просто на нож, обарајући се и на удружење и на сва његова предузећа, а пре свега на *Ошишани Јеж* и *Усмене новине*. По њему цело удружење је у комунистичким рукама и оно диктира тон свим својим предузећима; што је, донекле, било тачно.

Једном приликом кад је лист узастопце опет неколико пута забрањен, а *Усмене новине* дефинитивно „сахрањене“, *Јежево позориште* затворено, приказивање *Јежевих изложба* онемогућено, Кузмић се поново појавио код Аћимовића, протестујући и тражећи да се забране скину, овај га је упутио на министра унутрашњих дела др. Антона Корошца, католичког свештеника и бившег уредника клерикалног словеначког листа *Словенац*.

— Е, мој колега драги, слаба ће вајда бити од ваше интервенције! — дочекао га је др Корошец док је био још на вратима. Докле год у управи Новинарског удружења буду левичари и комунисти, нећемо допустити да *Ошишани Јеж* излази.

— Ко су ти комунисти? Као што знате ја сам председник. А чланови удружења моје колеге: Живојин Вукадиновић, уредник *Политике*, Миливоје Поповић и Живан Митровић, скупштински сарадници *Политике*, које ви добро познајете! — побројао је Кузмић све имена најнапреднијих и најпознатијих новинара оног времена, али таква за која се није могло рећи да су и активни чланови ма које партије.

— Да, нисте ви чланови партије... ја то добро знам... али има један дух тамо који је комунистички, а који ви можда и несвесно подржавате, а он у свему доминира код свих ваших предузећа. Ви добро знате да сам и ја новинар, да се интересујем културом, да сам често у позоришту. Прошле недеље гледао сам у Народном позоришту „Егмонта“ и био запрепашћен кад је публи-

ка почела на сваку реч коју је Егмонт изговорио о слободи да френетично аплаудира, почев од партера до последње галерије!...

— Е, па, знате, драги колега — почео је и Кузмић истим језиком, свет воли слободу и, ето, аплаудира јој... Свет, видите, аплаудира ономе чега је жељан, и чега нема... А да нема, допустите... да и ја будем отворен, пошто и ви самном говорите отворено, доказ су баш ове забране због којих долазим.

Министар је набрао обрве, почео нервозно да се врти, као да је хтео да устане и каже да је разговор завршен, али се, по-

Очајна судбина бугарских писаца

Г. С. Пауновић

Софија, јануара

Софиска штампа опширно пише о отешком положају у коме се налазе бугарски књижевници: Што они преколан саграде, то јест, напишу, Синиша Пауновић и Никола Мирковић преконоћ покваре, то јест, преведу.

Бранко Петровић: Биограф „Ошишаног јежа“ и „Јежа“ Синиша Пауновић

Branko Petrović: Biographie de «Ošišani jež» et de «Jež» de Siniša Paunović

сле кратке станке, смирио и поново проговорио готово незаинтересовано:

— А шта, ви мислите да нема код нас слободе?!...

— Па, лепо, видите... Свет каже... да нема! узвртео се сада и Кузмић, али се и сам брзо прибрао.

— Има слободе, има, али не онакве какву би комунисти желели.

И Корошец је остао до краја при својим почетним тврдњама, да су сва предузећа Новинарског удружења прожета не само оштрим левичарским него и чисто комунистичким духом, али лист је наставио да излази, но под још тежим условима, тако да је понекад изгледао не „ошишан“, него „обријан“ до голе коже.

Последњих година уочи рата лист су уређивали Пјер Крижанић и Милан Ђоковић. Живојин Вукадиновић био је све више окупирани у *Политици* и око уређивања своје едиције за децу *Златне књиге*, али је и даље остао као верни сарадник листа све до последњег броја. А главни и одговорни уредник Мата Главадановић није никада много сарађивао на листу, мада га ни он није заборављао, такође, све до последњег броја и у погледу сарадње, за време окупације био је интерниран баш као *јежевац* и у концентрационом логору провео ван земље све до слома Немачке.

Иако је Добросав Кузмић онако „безочно“ тврдио пред Корошцем да у листу нема комуниста, године 1939. отишло је више чланова сталних и повремених сарадника *Ошишаног јежа* у Шпанију. Међу њима је било новинара, књижевника, сликара.

Маколико да су *Ошишани Јеж* од почетка до краја носили на леђима професионалци, од првих бројева на њему је почела сарађивати стварно читава земља, или бар желела да сарађује. У пошти која је стижала од публике било је често врло лепог материјала, који се кад год је то било могућно с обзиром на цензуру обилато користило.

У почетку хонорари су били врло скупени, а касније врло солидни. Један добар политички виц или сатира, ма били и од

једног реда, плаћани су по 150 до 200 динара, што је за оно време била лепа пара.

Истини за вољу, иако ниједна редакција ондашњих водећих дневних и периодичних листова, односно њихови власници нису били настројени у почетку непријатељски ни према једном предузећу Удружења новинара, па ни према *Ошишаном Јежу*, већ су их неки, као што смо видели, у овој или оној форми и помагали, ипак кад је посао кренуо и почео се све брже развијати и гранати, јавили су се и озбиљни отпори и са тих страна. То се нарочито видело када је управа Новинарског удружења покушала да купи једну београдску штампарију која је припадала неким Јевтићевим присталицама — доцније названа „Луча“. Поједини су све чинили да омету ову куповину и у томе су успели. Слично нешто учинили су и кад је иста управа покушала да купи једну ротациону машину у четири боје у Аугзбургу. На свој начин, иако је изгледало да су новинари већ закључили посао са иностранством, ставили су и ту своје „вето“. А имали су се чега и плашили, јер су новинари намеравали да покрену неколико листова у боји: дечји, спортски, женски лист; па су чак помишљали и на један дневник, у коме би сарађивали хонорарно наши новинари из свих крајева земље и из свих редакција.

Све је то онемогућено, а они који су о томе сањали и предузимали конкретне акције, имали су, у извесним случајевима, да искусе горке тренутке и у кућама у којима су били у сталном радном односу од оних који су сматрали да су сви ти нови листови директно упућени против њихових личних интереса, на овај или онај начин, што није било без основа.

L'ORIGINE DU JOURNAL «JEŽ» (HÉRISSON)

Siniša Paunović

Les débuts du journal satirique et politique réputé «Ošišani jež» qui apparut à la veille de la deuxième guerre mondiale ne furent ni simples ni faciles. Ce journal plus qu'aucun autre peut être eut des moments critiques et amers. Souvent il s'agissait de son existence même, car c'était un temps où la moindre erreur pouvait détruire tout ce qu'on avait réussi à faire avec tant de difficulté. En effet, le journal avait su trouver pendant cette sombre époque politique et sociale, à la veille de la grande guerre, des 'fissures' par

lesquelles on pouvait malgré tout attirer, tant soit peu, l'attention du peuple sur l'absence de légalité et sur la terreur qui régnait de plus en plus dans notre pays grâce aux différents gouvernements et chefs, loin d'être des gouvernements et des chefs véritables du peuple.

L'idée de faire un journal humoristique et satirique était venue tout à fait spontanément à plusieurs personnes liées par leur profession et par l'amitié, qui se réunissaient autour des tables des cafés de la capitales, fréquentés par les jour-

nalistes, les écrivains, les peintres et d'autres artistes. C'est là que l'on s'entretenait journellement d'art, de littérature et de politique, et surtout aussi de la situation politique du pays, laquelle devenait de plus en plus difficile, dangereuse, malsaine et menaçante.

On sentait que les jours à venir serait encore plus difficiles que ceux du moment... Pourquoi? Peu nombreux étaient ceux qui s'en rendaient compte.

Le régime le plus étrange, le plus énigmatique mais aussi le plus mal famé était sans aucun doute celui du «Six janvier». Rien d'étonnant à ce qu'il provoqua de nombreux commentaires et une réaction publique et secrète. Cependant ce qui frappait les esprits des milieux dont nous parlons était le fait que l'opinion publique dans sa plus grande partie ne comprenait point ce que ce «Six janvier» signifiait ni quel était le but de tout cela. Ce n'est que plus tard que l'on comprit qu'il s'agissait d'une dictature et que la résistance, bien que tardive, se fit sentir. Les journalistes et les écrivains ne pouvant écrire et publier leur protestation s'insurgèrent contre le nouveau régime à vive voix. Ils discutaient et critiquaient chaque geste du gouvernement pendant leur rencontre journalière tournant en ridicule et se moquant «des actions pour le peuple» entreprise par le gouvernement. Leurs commentaires et leurs critiques spirituelle étaient répétés, transmis et entendus par le peuple tout entier.

Après l'assassinat d'Alexandre le régime, bien que fortement ébranlé n'était pas encore près de sa fin. On sentait bien que quelqu'un le maintiendrait sous n'importe quel aspect et ce fut Bogoljub Jeftić qui s'en chargea venant à la tête du gouvernement après le 9 octobre 1934, avec la devise «Gardez moi la Yougoslavie», dernière parole qu'avait prononcé, affirmait-on, le roi Alexandre (mais qui aurait également put être inventées). Tout de suite les gens se moquaient du régime, du gouvernement et de son président, et surtout de cette devise et de se message proclamé par Jeftić. Car comment Jeftić et ses adeptes pourraient-ils bien garder ce pays qu'ils avaient déjà ruiné. C'est pourquoi on pouvait entendre dans la rue les gens qui, en plaisantant, se disaient les uns aux autres: — «Au revoir, Miko, et garde-moi bien ma belle-soeur!» — «Gardez-moi ma femme!...» — «Gardez-moi ma tante!...» — «Gardez-moi mes oies!... comme l'a recommandé notre grand ami avant de mourir, si

c'est vrai ce que l'on en dit et si les serviteurs ont bien entendu...»

Le régime sentit sa faiblesse et fut obligé de céder dans la discipline générale et la censure.

De temps en temps à présent les journaux publiaient une «bombe», chose qui ne pouvait être ni écrite ni présentée à la censure sous les gouvernements précédents; aussi à cause de ce relâchement certains journalistes de Belgrade estimèrent qu'il était possible de fonder un journal humoristique et satirique qui serait à même de porter des coups de différentes manières soit par ses écrits soit par ses dessins à cette dictature monarcho-fasciste de Jeftić, déjà vacillante, et à sa clique. Parmi les premiers qui eurent cette idée fut Živojin Vukadinović — Bata, rédacteur de «Politika», puis Brana Cvetković et Piere Križanić et d'autres encore. Un jour à la mi-décembre de 1934, au café Ginić, situé dans la rue Poincaré № 20, l'ancienne rue de Staljingrad, rue Makedonska à présent, l'idée de la fondation d'un journal comique fut traitée sérieusement. Naturellement les premiers à propager et à soutenir cette idée étaient ceux déjà mentionnés et ils constituèrent bientôt l'âme même du journal. Leur influence, bien que nombre d'entre eux ne soit plus de ce monde, se fait sentir encore de nos jours dans le «Jež». Dans ce groupe d'écrivains et de journalistes il y avait aussi des membres de l'Association des journalistes de Serbie avec son président Dobrosav Kuzmić, rédacteur de «Politika». Celui-ci approuva l'idée dès le début et proposa que l'Association des journalistes de Serbie se charge de l'édition de ce journal alors que certains membres de l'Association se montrèrent plutôt réservés au moment décisif. La publication par l'Association serait propice pour le journal en ce qui concernait le régime; le fait que dans la présidence de l'Association siégeaient surtout des journalistes aux idées démocratiques garantissait l'attitude progressiste du journal. Après de longs entretiens on décida à l'unanimité que le journal paraîtrait mais la question de l'éditeur serait réglée ultérieurement. L'idée fut transmise à la réunion de l'Association des journalistes par le président Kuzmić lui-même qui s'engagea en faveur de sa réalisation très prochaine. Toutefois ce fut un échec et ce n'est qu'à une troisième session que la proposition de Kuzmić, qui ne perdait pas courage, fut approuvée.

La raison principale pour le refus était la constatation que tous les journaux humoristi-

ques du pays revêtaient un caractère peu sérieux et l'Association craignait pour sa renommée en protégeant une telle publication. Certains journalistes avaient même proposé de passer outre l'Association des journalistes et de s'adresser à des éditeurs privés. Toutefois le président Kuzmić l'emporta; la proposition fut approuvée mais non à l'unanimité. Lorsque l'approbation fut dûment constatée le proposant et ceux qui le soutenaient depuis le début, se précipitèrent au café Ginić, afin d'annoncer la bonne nouvelles à leurs futurs collaborateurs. Leur joie à tous fut grande en vérité. On commença tout de suite les préparatifs. Le soir même dans une grande pièce de l'hôtel Ginić la première réunion eut lieu à laquelle on devait «baptiser le journal». Tous les humoristes et les peintres aux idées avancées de ce temps assistaient à cette réunion qui se déroula dans une atmosphère de bonne humeur. On proposait différents noms pour le

nouveau journal tels que: «Dar-mar», «Ogledalo», «Otrovnjak», «Jež» etc. Lorsque Brana Cvetković proposa le nom «Jež» on sentit qu'on touchait au but. Cependant quelque chose manquait encore à ce nom, il devrait être plus combattif, pensait-on, le journal étant de caractère politique et satirique. Mais étant donné que la censure pouvait l'interdire justement à cause de cela ce nom devrait être plus gai et plus drôle et dissimuler le but véritable, la lutte politique. Enfin le nom «Ošišani jež» proposé par l'écrivain Milivoje Predić fut définitivement choisi et approuvé par tous. L'attitude générale fut décidée également à cette réunion. Il fut convenu que le journal serait humoristique avec très peu de satire. On craignait la censure, mais malgré cela la conception que le nouveau journal adopterait une attitude d'opposition démocratique et serait avant tout l'adepte et le propagateur d'idées progressistes l'emporta.